

10-11

FRONTUL MĂRĂȘEȘTI

• ILUSTRAT •

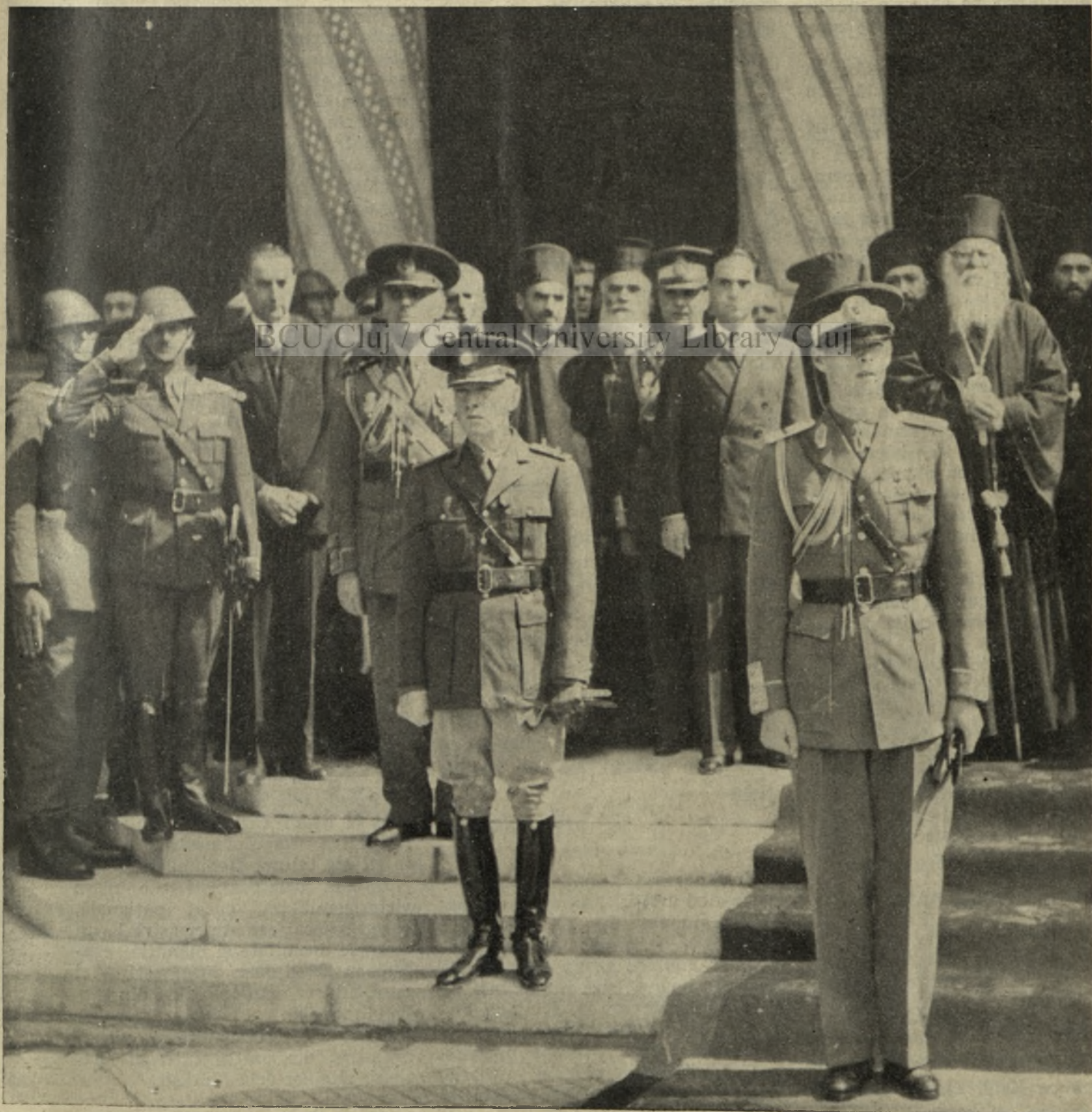
Scopul acestei reviste este : de a propaga dragostea pentru Rege, Neam și Țară, de a strânge legăturile de camaraderie dintre foștii luptători, de a comemora faptele glorioase din războiul pentru întregirea Neamului, și de a pune la îndemâna Ostașilor dela Hotare o literatură de un înălțător patriotism.

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI I
Strada Edgar Quinet Nr. 6

DIRECTOR : GENERALUL G. DRĂGĂNESCU

Inscrisă la Tribunalul Ilfov S. I Com. Reg. publ. per. sub No. 558/1939

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI I
Strada Edgar Quinet Nr. 6

Maiestatea Sa Regele Mihai I și Domnul General Ion Antonescu conducătorul statului și Președinte al Consiliului de Miniștri, la Te Deumul de la Patriarhie.

A 23-a ANIVERSARE A BĂTĂLIEI DELA MĂRĂȘTI

S'au împlinit 23 ani dela marea bătălie dela Mărăști, dată de armata II, de sub conducerea d-lui general Averescu, bătălie care a avut un formidabil ecou în toată lumea și pe toate fronturile de luptă, în acea vreme.

Armata II română, sprijinită de armata IV (dela Sud) a dezvoltat o acțiune în Iulie 1917, care a dus la bătălia dela Mărăști, denumită astfel după pozițiunea pe care s'a produs ruptura frontului inamic, către sfârșitul lunii Iulie 1917.

Inamicul era formidabil întărit în pozițiunea ocupată, organizată prin mijloace puternice de rezistență.

Marele cartier general român dă instrucțiuni operative încă dela 1 Iunie 1917, pentru începerea operațiunilor ofensive pe întregul front românesc cu scopul: completa imobilizare a tuturor forțelor lor, care operează pe frontul Focșan-Înămolosa. Armata II va trebui să înainteze până în Valea Putnei. În scopul de a acoperi și înlesni operațiunile aripei drepte a armatei IV, armata II va trebui să atace viguros și să pună stăpânire, repede, pe dealul Momâia, cota 632. În raport cu mersul operațiunilor armatei IX, armata II va trebui să păstreze necontent, legătura cu stânga acelei armate. Armata II — alcătuită din corpurile II și IV armată, cu diviziile 1, 3, 12, 6, 7, 8 și brig. 2 călărăși — avea destinația să apere sectorul de la Mânăstirea Cașin până la Irești; apoi, ulterior, trebuia să intre în acțiune cu toate formațiunile reorganizate.

Raportul de forțe între beligeranți, în general, era astfel: Grupul Gerok, 28 batal., 142 guri de foc și 36 escadroane; iar armata II, 56 batal., 228 guri de foc și 14 escadroane cavalerie. Armata II avea o relativă superioritate față de armata inamică. Diviziile 6 și 3 române erau capabile de o persistentă acțiune ofensivă, pe porțiunea frontului lor.

DEȘFAȘURAREA BATALIEI

La 20 Iulie, generalul Averescu dă un ordin de zi (nr. 1851/917) către ostașii armatei II, din care reproducem finalul:

„A sosit momentul, mult așteptat de toată suflarea românească, de noi însă cu bună seamă mai mult decât oricine, să reluăm lupta pen-

tru a răsturna zăgazul urficios, dincolo de care se aud gemetele părinților, fraților, copiilor noștri sub apăsarea vrăjmașului hrăpăreț.

„Nu uitați că reluăm lupta pentru cea mai dreaptă și mai sfântă cauză și anume: pentru îșterirea cotropitorilor din căminele noastre; puneți, de aceea, toată credința și nădejdea voastră în Dumnezeu, că izbânda va fi cu noi.

„În trecutul nostru nu odată jărișoara noastră a fost potopită de dușmani; întodeauna, însă, strămoșii noștri au știut să-i alunge și să ne păstreze, până azi, moșia neatămată. Aceeași datorie avem și noi față cu urmașii noștri; am toată nădejdea că armata II-a nu va lipsi dela o așa sfântă datorie și va ști să se menție, ca și până acum, prin valoarea ei dovedită, a înălțimea încrederii ce pune jara în ea”.

Regele Ferdinand dă un înalt ordin de zi, în care, între altele spune scumpilor Săi ostași:

„Purtați drapelele înainte, alungați pe dușmanul din pământul strămoșesc. Fiți pildă de vitejie, pildă de toate virtuțile ostășești. Vom avea multe greutăți de învins, dar cu iubirea de neam și de țară în inimă și cu voința de fer vom eși biruitori. Nu e decât o singură lozincă: ori biruință, ori moartea de erou. Înainte, dar, scumpii Mei ostași, înainte cu Dumnezeu pentru Țară și pentru Rege.

FERDINAND”.

Comandantul armatei, după pregătirea cu artilerie, dă ordin de operațiuni, în ziua de 23 Iulie 1917 (noaptea) în sensul: atacul pozițiunilor inamice se va executa de trupele române, care vor înainta pe linia Incărcătoarea-D. Fântâna Puturoasă-D. Mare-Răcoasa.

Armata noastră începe pregătirea atacului general prin artilerie, apoi are loc deslănțuirea ofensivei totale.

Luptele începute anterior, atacul general deslănțuit în zorii zilei de 24 Iulie; iar, la sfârșitul zilei, armata II e în stăpânirea aproape a întregului obiectiv propus. În ziua de 25 Iulie se continuă acțiunea ofensivă cu succes: respingerea inamicului de pe culmea Fântâna Puturoasă și împingerea stânzei armatei II pe înălțimile de pe stânga Vizantea.

Cu tot succesul reputat de armata română, în bătălia de la Mărăști, defectiunile și înfrângerile rușești suferite pe alte fronturi, silesc armata II la oprire pe pozițiunile câștigate.

Pentru succesele raportate, Regele trimete bravelor regimente românești salutul Său regal; iar generalul Averescu, comunicând aceste felicitări, adaugă: „V'ați măsurat cu un dușman, care se crede a fi cel mai tare din lume și că nu cunoaște ce este a da înapoi. Cu avântul vostru uimitor, dela prima izbire l-ați pus, în toată puterea cuvântului, pe fugă; probă sunt miile de prizonieri, numeroasele tunuri și enormele cantități de munițiuni ce au lăsat în mâinile voastre.

Puteți să vă mândriți de această mare izbândă și să așteptați, cu toată încrederea, semnalul pentru reluarea mersului înainte.

Comandantul vostru: Generalul Averescu. Dat la observatorul de pe dealul Carpen”.

*

Rezultatele bătăliei dela Mărăști, au fost dintre cele mai strălucite, pentru armata și țara noastră, din punct de vedere strategic, tactic, moral, național și politic.

Oștenii, mari și mici, cari au luat parte la această mare bătălie, au înscris cele mai frumoase pagini atât în istoria războiului pentru reîntregirea neamului nostru, cât și în istoria tuturor Românilor.

Bătălia dela Mărăști e o mare victorie militară, curat națională, care a ridicat armata noastră la un rang de demnitate și mândrie egalată cu aceea dela Mărășești — și cu a tuturor marilor bătălii din războiul mondial.

Se cuvine recunoștință și pioasă amintire, din partea întregii națiuni, vitejilor dela Mărăști.

General N. NEGREANU

LA ARME.

Afară de imnul său național, fiecare popor își are cântecele lui eroice, în sunetele cărora s'au pregătit și s'au desăvârșit marile evenimente din viața lui, întreținând prin transmitere, din generație în generație focul sacru al patriotismului; și dacă s'au scris volume întregi asupra împrejurărilor în care au fost compuse Imnul lui Garibaldi, bunăoară, în Italia, sau Deutschland über alles în Germania, cu atât mai mult ne interesează pe noi obârșia unui Pe-al nostru steag, Deșteaptă-te române sau La Arme, marșul eroic compus de Castaldi pe cuvintele poetului Ștefan Iosif, în acordurile cărora au pornit voinicii noștri în ceasul cel mare al războiului pentru întregirea neamului.

Nu știu dacă s'a ocupat cineva cum s'a născut Pe-al nostru steag e scris unire, cu refrenul

Căci Ștefan strigă din mormânt,
La ntreg poporul său.
Uniți să fiți în cugete,
Uniți în Dumnezeu.

strigătul în ritmul cărora dulce Bucovina a vibrat mai mult de o sută de ani, nici dacă s'a spus în ce împrejurări s'a cântat întâi Deșteaptă-te române, interzis cândva în Ardeal odată cu portul tricolorului, fredonat totuși în ascuns, când mai tare, când mai încet, la toate manifestațiile naționale de peste munți, — dar într-un cânt istoricului lui La Arme, de dată mai recentă, n'a fost încă lămurit, s'ocotesc că pentru cercetătorii viitorului, povestea nu e fără importanță, și de aceea o înșir:

Era prin 1912, în atmosfera aceea turbure premergătoare războiului dintre turci, sârbi și bulgari, după care a urmat mobilizarea noastră din 1913, cu sfârșitul înaintării armatei române până la porțile Sofiei și cu răsplata Cadrilaterului.

La cafeneaua Imperial, locul de întâlnire și de încălzire — nu numai la figurat — al cenaclurilor literare și artistice de pe atunci, în fruntea cărora trona Macedonsky cu efebii lui, ceva mai la o parte, la o masă de lângă sobă, se așezau la taifas, mai în fiecare zi, Castaldi și Ștefan Iosif.

Poetul Patriarhalelor citea liniștit, compozitorului, ce-i șoptiseră muzele peste noapte, și muzicantul, exuberant ca toți frații de sânge născuți la poalele Vezuviului, îl puneă în curent cu noile sale proiecte „portative“.

Intr-o seară veni vorba despre lipsa noastră de entusiasm.

— Știi ce ne-ar trebui ca să ieșim din amorțeală? Un fel de Marseil-

leză care să miște masele, își dădu cu părerea Iosif. Un cântec cald și nălțător.

— N'ai decât să-l faci răspuns Castaldi.

— Dacă-mi făgăduiești că-i compui muzica! replică poetul.

— Indată ce mi-l vei aduce! încheiă compozitorul.

A doua-zi, mai de dimineată ca de obicei, Castaldi, ridicându-și privirea de pe gazeta în informațiile cărora se adâncise, văzu intrând prin ușa cafenelei pe Iosif, cu ochi roșii, dar mai vesel ca oricând.

În loc de Bună-ziua, poetul zise gata, zâmbitor, și scoțând o hârtie albă din buzunar, începu să citească.

Era inspirația avântată pe care o promisese, versul clocotitor pe care-l dorea cetluit într-o singură noapte de veghe.

Alexandrinele curgeau sonore, în vecinătatea samsarilor înfrigurați de alte emoții, pe când Castaldi le sorbea cu lăcomie, aprins la față și el.

— Bravo! Splendid! Academic! își dădu drumul, la sfârșit, amicului poetului; dar, dacă nu te superi, o să te rog să mai modifici puțin cadența. Pricepi: formele voastre nu sunt ai-doma cu ale noastre. Pentru ce vrem să facem noi trebuie ceva simplu, pe înțelesul tuturor, cu refren „Per es-empio“... „La arme“...

— Bine, răspuns Iosif, convins.

Și a doua zi dimineată, la ora zece, în biblioteca Fundației Carol, unde autorul marșului era custode, și unde dăduse întâlnire lui Castaldi, La Arme răsuna grav și triumfător chiar în forma cum a devenit popular.

— Acu, te ții de cuvânt să-i faci muzica?

La rândul lui, Castaldi tremura tot, cu ochii aiurea.

Iosif se uita la el, nedumerit. În cele din urmă îl văzu lungindu-și manșeta, înșirând repede pe ea un portativ cu semne cabalistice și fredonând:

La arme, cei de-un sânge și de-o lege,
La arme, pentru neam și pentru Rege.

După câteva minute de frământare, compozitorul inspirat reușise să prindă și el, din ce în ce mai precis, melodia ce-i vibra încă nesigură în suflet, notele izvorite din prima creație constituind întocmai refrenul înarișat de azi

— Arrividerci fu tot răspunsul muzicantului, întrebării poetului, — ca s'o ia în goană spre casă, cântând și gesticulând, nucarecumva să-i fugă inspirația.

„Până seara, istorisește Castaldi, n'am mai ieșit din camera de lucru. După ce am stabilit linia melodică și acompaniamentul, și am lăcrămat cel

d'intăi la răspunsul coardelor pianului, în clapele cărora loveam ca un posedat, am vrut să experimentez dacă marșul se reține ușor, și am încercat cu un copil.

Aveam în gazdă o nepoțică de vreo șapte ani. După ce i-am cântat aria pe cuvinte, voce și pian, am cercetat-o binișor:

— Îți place? Ia vezi, poți s'o repeți și mata?

La arme! cei de-un sânge și de-o lege,
La arme! pentru neam și pentru rege!

îngână încetișor fetița.

— Brava! Bravissima! i-am răspuns mângâind-o.

„Și-am mers înainte“, continuă să ne spună Castaldi interesantul episod al lui La Arme. „Fetița rememora perfect, afară de partea chemării

Veniți, viteji, apărători ai țării,
Veniți, că sfânta zi a răsărit...

pe care dânsa o cânta pe tempo de triolet, pe câtă vreme eu scriesem partitura pe șasesprezece zecimi.

Toate încercările mele de-a o face să rețină partea aceasta a melodiei, așa cum o compusesem, au fost zadarnice.

— Dovadă că nu vor reuși s'o rețină nici soldații, mi-am zis, enervat. Și-am îndreptat-o în tempo de triolet.

Dar ce e mai demn de însemnat în experiența aceasta, e că după ce am reflectat puțin, am văzut că fetița avea dreptate, constatând astfel că instinctul muzical al unui copil mi-a dat o lecție de compoziție și ritm, mie, ditai profesor de armonie la Conservator!

*

„Când, după alte două zile, în duo cu nepoțica mea“, încheie Castaldi, i-am cântat lui Iosif compoziția noastră, în casa din strada Câmpineanu Nr. 46, unde locuiesc și azi, a început să plângă ca un copil.

Văzându-l, plângea și fetița, și cât sunt eu de tare, plângeam și eu.

— Am reușit să facem ceva nemuritor! îmi zise poetul la despărțire.

La Arme a răsunit pentru a doua oară în casa lui Nicolae Filipescu, cărora i-a fost și dedicat. Indată ce marele patriot l-a auzit, a alergat la telefon:

— Acolo Ministerul de Războiu? Generalul Iarca? Dacă da, poștește imediat la mine, să vezi dacă avem sau nu energii.

Sosit, generalul Iarca a trăit și el câteva momente de înălțare, și după ce a felicitat pe autori, ie-a cerut autorizația să dea ordin să se cânte

marșul la prima serbare ostășească.
Prilejul s'a ivit în ziua unei inspecții făcută de Regele Carol școalei militare de infanterie.

La auzul celor trei sute de voci bărbătești, solemne și impunătoare:

Să știe toți că un popor nu moare
Când veacuri a luptat neconținut,
Și scris e'n cartea celor viitoare
Că va să vie ceasulprea-mărit...

Regele a rămas încrămențit.

— Asta-i ceva nou, a spus Suveranul, celor de față.

— Vă place, Majestate? a întrebat Ministrul de Războiu.

— Bine! Bine! a răspuns scurt Carol I, rămânând gânditor.

Și numai „bine“ a adus La Arme oștirii care l-a cântat, din ziua când a fost zămislit, și până azi.

RADU D. ROSETTI

Din tinerețe

Când mă las purtat de gânu,
Peste anii duși în rând
Blând răsare din trecut
Timpu'n oaste petrecut.
Când cu goarna mă cuicam
Și cu goarna mă sculam.

Și mă văd din nou sub steag
Cum în urmă cat cu drag
Din a vieții cale grea
Văd iar tinerețea mea,
Ce-a trecut, cum trec pe sus,
Stelele către apus?

Și mă văd din nou pe murg
Tăind zarea în amurg
Cum la semnul de război
Murgul tresăria cu noi
Și-asculta cel glas de fier
Dus de goarnă pân' la cer.

O, de când m'am liberat,
Ce nevoi nu m'au cercat.
Și prin ele de-am răzbit
Tâmpla, însă mi-a albăt!
Și ca ieri, așa-mi părea,
Lumea toată că-i a mea.

Câte-ori nu m'am gândit
Și'n trecut de-am spicuit,
Mai dragi zile n'am aflat
Ca acelea de soldat:
Când cu goarna mă culcam
Și cu goarna mă sculam,

Căpitanul N. VULOVICI

Darul lui moș Miron.

Era în vara anului 1916. Războiul bântuia de-atât amar de vreme prin fundul Galiției, prin Polonia rusească, la Italia. Din vreme 'n vreme își trimetea rănii și bolnavii până prin satele noastre. Aduceau cu ei, uniformele spălăcite și murdare, pe fețele supte și innegrite de vânturile lui Dumnezeu și de uraganul mașinilor iscodite de oameni, mirosul, aerul războiului depărtat.

Cât de schimbați erau oamenii cari se întorceau din fața morții!

Moș Miron, în satul lui dela poalele munților, intra cu greu în vorbă cu cei ce se întorceau de pe câmpul de luptă. Avea o sfială ciudată înaintea lor, deși i-ar fi putut fi cei mai mulți nepoți. I se părea lui că-s vrednicii de-o cinste deosebită, că știu lucruri pe cari nime altul în lume le poate ști.

Dar, de vorbit cu ei, trebuia să vorbească numai decăt. Dela o vreme era nelipsit dela gară, și cel dintâi sătean care-i dădea binețe soldatului ce se cobora, era Moș Miron.

Cei ce erau întâmpinați de moșul nu-l prea înțelegeau, nu prea știau ce vrea să afle moșul dela ei. Și, ori cât ar fi voit să-și ascundă adevăratul gând, bătrânul tot era silit în urmă să mărturisească ce vrea, și să vorbească deslușit.

— Uite ce-i, nepoate. Noi pe-aici nu mai știm ce să credem. Toți mințesc, numai sufletul din noi, nu. Voi, pe-acolo, trebuie să aflați mai iute vestile: Au intrat ai noștri în război sau n'au intrat?

— Până'acum nu, moșule. Dar nădăjduim dela Dumnezeu...

Nădăjduia și bătrânul dela Dumnezeu, dar prea-i era lui greu să aștepte. Din felul cum i se lungia fața bătrână, din felul cum îi clipeau ochii în cap, se vedea limpede că în vorbele spuse de cei ce veniau acasă bolnavi ori în concediu, nu putea fi mulțumit.

De cum a dat gură de primăvară moșul o ducea greu de tot. Își isprăvise tot ce strânsese peste vară, și bucatele erau scumpe foc: în câteva săptămâni si-a dat și cel din urmă ban, pe care abia l'a pescuit dintr'o cotitură a șerparului.

A văzut el că oamenii bătrâni, femeii bătrâne se tot duc pe la Primărie și se 'ntorc cu bani acasă. Locuia departe în capătul satului spre munte, pe la Primărie n'a dat de zece ori în viața lui; dar lipsa îi dete brânci și într'o zi iacătă-l în fața primarului.

— Văd că toată lumea duce banii de aici. Va fi, pe semne, vr'un ajutor pentru oamenii bătrâni și săraci ca mine, în vremea asta de scumpete crâncenă. Pân'acum am mai avut câte ceva, de-amu!, și el făcu un semn cu degetul lui gros și nodoros că s'a tăiat așa.

— Dumnezeu nu poți căpăta, moș Mircane, îi răspunse primarul. N'ai pe nime în război.

— Dar nici acasă!

— Adevărat că vei duce-o greu. Dar stai, mi se pare că tot mai ai dumneata ceva. Ai vândut otava?

Moșul își încruntă sprâncenele și privi în pământ.

— N'am vândut-o!

— Apoi vezi, rău faci că n'o vinzi. Se plătește foarte bine.

Poate aștepți să mai crească prețurile?

— Nu aștept!

— Atunci mi-o poți vinde chiar și mie.

Bătrânul îl privi cu dușmănie.

— N'ai dumneata bani să-mi cumperi otava mea!

Și s'a ridicat de pe scaun ș'a oblit trupul îngârbovit, ș'a ieșit din primărie apăsând greu pașii. De-atunci n'a mai dat pe-acolo.

Dar lipsa — tot mai grea.

Avea doi frați mai tineri, avea și alte neamuri mai apropiate prin sat. Azi era la unul, mâine la altul, până când i s'a tăiat apa și dela moara asta.

Rudeniile aduseră și ele vorba despre otavă, că ar putea-o vinde, și ar lua bani frumoși pe ea.

— N'o vând, răspunse moșul mănios.

— Doar nu-i vrea s'o rumegi dumneata? Noi știm că ai în pod încă și otava din anul trecut.

— O am.

— Să vede că aștepți s'o vinzi pe un car de bani. Până când o tot aduni? Ce s'adune? Abia era un cărucean de otavă, că moșul n'avea alt loc de coasă decăt pe subt prunii din grădinița lui.

Când auzi așa s'a dus ca din pușcă, și mai mult n'a călcat pragul neamurilor.

Lipsa era și acum dar moșul o mai putea strânge și de grumazi: se începuse prășitul porumbului, și de-aci încolo se țireau lanț prilejurile de câștig.

Bătrân era, dar tot era căutat, în lipsa mare a pâlmașilor. Dela Sfânta Maria mare, de când intra-se România în război, moșul nu se mai duse nicăiri la lucru.

Nu-și mai părăsia casa, curtea, mai ales grădina, din care trăgea cu urechea în depărtări să prindă vuetul războiului.

Veghia noapte după noapte și nu-i scăpa nici cel mai mic șgomot. Trecu o săptămână, trecură două; în săptămâna a treia, noaptea de Luni spre Marți, moșul cum stătea în grădină, prinse sunetul unei copite. Intr'o clipă fu în drum înaintea casei.

— De bună-seamă e un roșior, își zise el adulnecând depărtările. În clipa asta, din noaptea neagră sa auzi un glas, aproape de tot.

— Cine-i acolo?

— Om bun, răspuse moșul.

— Dacă ești bun, vino aici.

Moș Miron, sprinten ca un flăcă- andru se infundă în noapte.

Era o patrulă de cavalerie românească. Bătrânul nu-și putu as-

cunde mirarea cum au venit atâția, așa pe nesimțite. Stăruiră tot ce se putea afla dela bătrân și voiră să-și continue drumul.

— O mică rugăminte am, nepoților: să vă dau o mână de otavă la cai. Sergentul zâmbi și zise:

— Nu-i vreme pentru asta moșule.

— Dar când vă întoarceți? Am niște otavă ca strămătura. Sergentul zâmbi din nou.

— Atunci nu zicem ba. Dacă ne întorcem cu bine.

Și peste două ceasuri, în puterea nopții, călăreții s'au întors cu bine.

Moș Miron făcuse șapte legături de otavă și le scoase la poartă.

— Să vedeți ce otavă: strămătură, nu alta.

Călăreții luară 'n șea sarcinele făcute de bătrân, îi mulțumiră și dispărură în noapte.

Peste trei zile treceau coloanele armatei române pe drumul dinaintea casei lui Moș Miron. Frontul fusese împins înainte. Era învălmășeală mare și o căldură...

Carele, unele treceau, altele odihneau. Și prin învălmășala aceea de oameni și de vite se vedea un bătrân în strae albe, cu capul gol, cum tot iasă pe portiță cu câte-o sarcină de otavă, și cum o împrăstie înaintea boilor sau cailor. În spate aducea otava, în mână ținea o pâine albă, căpătată dela soldați. Pălăria îi căzuse prin pod, la otavă, și nici prin gând nu-i trecu să o mai ridice. Și, tot astfel, nu băga deseamă că pâinea albă era picurată adeseori, când mușca din ea, de lacrimi mari ce picurau în neștire din ochii lui bătrâni.

I. AGARBICEANU

Puterea Națiunii.

Puterea unei națiuni se măsoară cu trăinicia legăturilor sufletești dintre indivizii care o compun. Cât a fost de șubredă legătura sufletească dintre noi pe vremea când eram împărțiți în atâtea grămegioare de partide, nici nu mai trebuie să ne aducem aminte.

Astăzi însă, când un singur steag e ridicat înaintea ochilor noștri, când o singură comandă răsună peste întinsul Țării, națiunea românească e puternică pentru că sufletul său, e unul și acelaș pretutindenea.

Caută cetitorule de vezi cu ține însuți. Ce simți în aceste momente de răscruce a istoriei noastre? Durere, neasemuită durere pentru ruperea unei părți ruptă din Țară? O am și eu, tot atât de mare. Dar să fim convinși că frații noștri robiți acum, vor reveni din nou în lăuntru hotarelor etnice ale națiunii române.

Căci oare nu mai simți nădejdea apropiatei izbăviri a acestor suferințe? De unde ne vine această nădejde? Cine ne-o dă? Cine ne-a pus-o în suflet ca o legătură albă pe rană?

Această nădejde ne este dată de simțirea unitară a neamului românesc, iubirea de patrie, pe care am moștenit-o dela strămoșii noștri. Ne este în sânge și cu preț de sânge neamul nostru a făcut-o faptă vie întotdeauna.

Dacă în vremi mai grele ca cele de azi am izbutit, — după cum scrie istoria, — vom izbuti și de acum înainte. Ne trebuie tărie, credință și unitate sufletească desăvârșită.

Să fim tari în credința noastră. Să iubim patria cu dragostea jertfelor de viață.

Ziua Eroilor

Dormiți Eroii, dormiți sub glij
Dormiți la noi și 'n țări pustii,
Al Domnului e acest pământ
Oriunde sunteți în mormânt.

Aceleaș cer l'aveți de scut,
Pe care 'n țară l-ați avut,
Aceleași aștri strălucesc
Și ziua noaptea vă păzesc.

Aceleași nori spre voi se 'ntind,
Aceleași fulgere s'aprint
Aceleași tunete s'aud,
De-aceleași ploji pământu-i ud.

Aceleaș vânt vă plânge 'n zori,
V'aduce bun miros de flori:
Din țara voastră, dintr'un sat,
Pe care'n jale l'ați lăsat.

Voi multi afară 'n câmp v'ați stins,
Ai voștri Ochi de cer s'au prins.
De-atunci e mult mai înstelat,
Cu ochii voștri mai bogat.

Prin nopți senine licăresc
In lacrimi sfinte se topesc
Privesc de sus la țara lor,
Acum și 'n vecii vecilor.

G. BĂLTEAN

Glasul Patriei

**O, fii! La sânu-mi vă grăbiți
Din risipițe sate,
Din munji, câmpii, veniți, veniți
Suprema oră bate!**

**La arme! Clipele acum
Sunt veacuri pentru mine,
Că vijelia-și face drum
Din zare vine, vine...**

**Plugari! Iăsați plugu 'n pământ
Româncelor în seamă
Veniți vă cheamă-un legământ,
Vă chiamă Țara-mamă!**

**Lăsați părinții și soții
Și 'n leagăn copilașii
Lăsați și holdele pustii.
Ca norii vin vrăjmași!**

**Preoți, sub steag veniți și voi
Veniți de prin altare,
Lăsați viața de apoi
Și sfinți'n calendare!**

**Cu crucea 'n taberi alergați
Din cort în cort cu mirul,
Voinici să bine cuvântați,
Că 'n sânge și vor da birul!**

**O, fii! La sânu-mi vă grăbiți
Din risipițe sate,
Din munji, câmpii, veniți, veniți.
Suprema oră bate!**

Căpitanul N. VULOVICI

VOICA LUI DINCĂ CIURARU

Dincă Ciuraru s'a înfățișat la regiment, colonelului cu Voica de-o mână și cu-n cocoș boghet și pinte-nat subțioară :

„Să trăiți, domnule colonel; iacă-tă-mă's, c'am venitără și eu.

— Bine-ai venit sănătos, fine Ciuraru; da'-ce-ai mai cărăbanit și pe fina Voica pe drumuri?

— Poi să trăiți, domnule colonel, dacă n'a vrut să rămâie acasă. S'a bocit, cu zece rânduri, de lacrimi, trei zile și trei nopți, ș'a zis că nici moartă nu rămâne și că merge cu mine, să știe bine: c'om bate războiul cu nemții și la capătul pământului.

— Ce spui, fină Voico? Zi, vrei să mergi la război? Ei, mâncate-ar puricii să te mănânce!

— Poi, sărut mâinile și picioarele, domnule colonel, domnule boe-arule, trăiț'ar tinerețile, — numai dacă-ți da poruncă să mă puște ori să mă taie harcea-parcea, cu *saghia* mi-ți despărți de Dinu-al meu.

— Ei bată-te să te bată de *farmozoană*! Da' cucoșu' ista boghet, de ce mi l'ai adus, ca să te las să te țil gaie de Dincă, hai?

— Ba, să trăiți, fiindcă-așa se cuvine să-ducă plocon finii la naș.

— Dă cucoșul bucătorului, să ni-l facă borș — na, dela mine o bumașcă, — și ia-ți tălpășița dela reghiment“.

Voica dădu-în genunchi, cu mâinile încleștate; și prinse a bate podelele cu fruntea și a-și smulge părul creț și negru ca tăciunele, și-a sărutat picioarele colonelului, ș'ale scâldea în lacrimile ei ferbinți, — și colonelului, om filotim, i se înduioșă inima și-i îngăduia să stea la cazarmă, până'o pleca reghimentul pe front.

Amândouă țigani erau de pe moșia colonelului și-i cununase dânsul, numai cu trei luni înaintea războiului. Țiganca era o șerpoaică frumoasă, de pica; și-i rîdeau în cap ochii codați și lucii ca rubinele de la urechi; și-i rîdea gura roșie ca hurmuzul dela gât; și sânii pietroși stăteau să-i distrame cămașa cu alțițe.

Balaurul de țigan era un zdrăhon sărupă potcoava-în labe ca pe-un covrig. Dincă Ciuraru era meșter-faur și Voica lucra cu el, de-a valma, în făurărie, în puzderia de foc; iar sărbătorile le ghicea nevestelor, și, mai ales, fețelor și filăcăilor, cu ghiocul; și le dădea în bobi pe șită, pe prispa făurăriei.

„Când plecă reghimentul spre

munți, Voica se luă după el. Colonelul o zări în pulberea din coada coloanei, își întoarse scurt calul, îl înțepă cu pîntenii, și, aplecându-se pe oblânc, se apropie, în trap, de fină-sa :

„Inapoi acasă, fa, că te frig cu năpârca!

— Frigi-mă, omoară-mă, calcă-mă în picioarele harmasarului; da'-acă să nu mă-alungă, nașule-boe-arule și domnule colonelule și coconășelule, vede-te-ași ghenarar.

— Fugi acasă-ți zic, cioara naibii, că te fac una cu pământul!“.

Și colonelul își repezi mânios harmasarul spre Voica. Dar țiganca nu se clinti un pas înapoi, și se trânti la pământ, și-începu a răcni, cu lacrimile pe obraji ș'a scormoni cu fruntea pulberea drumului:

„Nașule-boe-arule, amestecă-mă cu pământul, taie-mă bucați-bucătele și-mi zvârle carnea la câni și inima la *corghi*, da' nu m'alunga-acasă, — sărutu-ți picioarele, sărutu-ți mâinile, și trăite-ar Dumnezeu, și trăi-ți-ar barosanca, și trăi-ți-ar coconășii“.

S'odată se pomeni colonelul și cu Dincă Ciuraru, bătând mătâni în pulbere, alătura de Voica, jălându-se, cu glasul mare și gros, ca izvorât dintr'un butoi:

„Nașule-boe-arule și domnule colonelule. Fă-ți o milă s'o pomană ori mai bine ne omoară“.

Și nu trecu preț de trei minute, și numai ce se lvi, ca, la o vrajă a Voicăi, un cârd de ceori și începură a croncăni, pe deasupra, ca o lae de țigani; și se stârni o veselie și-o blăstămăție în reghiment, și-începură și soldații a strigă:

„Faceți-le pe voie, domnule colonel, că, uitati-vă, că le-a venit acu și rubedeniile“.

Și colonelul prinse a râde și el cu poftă, mângâindu-și calul pe coarda gâtului:

„D'apoi cum, să trăiți, domnule colonel, zise Dincă Ciuraru, furându-l cu coada ochilor și sticlindu-și dinții; Voica, cu solomonii ei, e-în stare să le cheme pe toate până'n al noulea neam.

— De voi și de cimotiile voastre, nu scap nici în bortă de șarpe, zise colonelul, zâmbind pe subt musteața coarbă.

— Nici în *ghizuina* în care hălăduște țâncul pământului, domnule colonel, strigă un soldat.

— Haide, fa, să crape-un drac: voie dela mine ca dela Banu-Ghica: hai și te bate și tu cu bavarezii, fa.

Mai adus pe după *chersic*, farmazoano; mi-ai boscorodit, se vede vr'o vrajă cu ulcica“.

Ca fripți săriră atunci amândouă țigani în picioare și tăbăriră, una de-o parte, cellalt de cealaltă, și pupară mâinile, și-i sărutară cu meile, și prinseră-a face cruci, și tură mătâni, și sărutară pământul până-i pișcă colonelul peste spina cu năpârca:

„Huci, arză-vă para focului de harapine: intrați în coloană, ce naș apucă noaptea în mijlocul drumului!“.

Și regimentul porni, într'o câră ială ca de mii de ciori, iar, un câră prar mehenchiu, începu a cânta o cozorocul pe-o ureche:

„*Dragul tatei pui-gurgui,*
Cum i-a rămas scripca'n cui!
Și ce mândru-i mai ședeă
Cu giubeă și fermenea..
— D'avea?—Ba nu avea, —
D'avea de gând să-și ia“.

În întâia zi de bombardament, cam luă cu răcori pe Voica; da' în ziua a treia glumea și radea ca un oștean viteaz, în tranșeu, lângă Dincă Ciuraru, de parcă era toată lumea a ei.

Nici un pluton din reghiment nu luptă mai cu virtute și mai cu voce bună, ca plutonul în care scăpărau ochii codați ai Voicăii lui Dincă. Și toți soldații în el erau curați și cu cămășile cum e floarea pe ei, că a-vea grijă Voica de dânsii ca de Dincă al ei.

Sara, la lumina focului, îi descântă pe cei bolnavi și-i oblojă pe cei răniți, pe cari n'apucase încă ai vede doctorul; le dădea rachiul de prune cu chicleazuri: sânge de nouă frați, turta lupului, piatră acră, piatră vânăta, piatră de hotar.

La sold Voica avea o tolbă de piele, toată numai ținte de argint. Era tolbă cu leacuri: Câteodată scotea buruenile făcătoare de minuni și le înșiră, pe-un tulpă naramuziu, să le mai sorescască. Asta era spițeria ei. Le înșiră și le boscorodea încet, de parcă le menea:

„Asta-i iarba pisicii, pentru dure-re de cap; asta-i iarba vântului, pentru ceasul rău; asta-i odolean, pentru frînturi, scrintituri și ologeli; asta-i umbra găiței, pentru să getătură; asta-i osul epurilor, pentru vătămătură și asta-i părul maici Precista, pentru troahnă“.

În toate seriile, când conteneau luptele, soldații se strâneau roată împrejurul Voicăi, și-în preajma focului pe care-l făcea ea, cu dichis, cu mâinile ei mititele ca de cucoană, cu degetele pline de inele de argint. Nici un foc în tot regimentul,

nu ardeă, parcă, așa de frumos ca focul Voicăi, — focul acesta avea nu știu ce farmec ciudat. Lângă el soldații să simțeau mai bine ca lângă oricare foc; lumina lui și căldura lui, le intră, ca o mângâiere, în suflete. Parcă spuneă cineva o poveste lângă el, cu 'n glas târâgănat, care le amorteă dorurile și gândurile. Un soldat poznaș spuneă, că el vede în foc, uneori, pe Voica și pe Dincă Ciuraru, prefăcuți în două flăcări. Voica într'o flăcără albastră și Dincă Ciuraru în una roșie; și cică amândoi jucau geamparalele, de făceau cenușă și scrum jarul.

Uneori, Voica, le găcea în bobi ori în ghiocul, pe care-l purta la brâu, legat cu niște zale de argint. Soldații ascultau, cu fețele serioase, cu sufletele călătorite la ai lor și chipul Voicăi se rumeneă ca trandafirul, în vâlvătăile focului, și ochii codati îi păreau, când de argint, când de aur. Și din cântecul și descântecul vorbelor ei, se încheșă, ca din alte lumi, o lumină, care coboră armonioasă pe sufletele, chinuite de doruri ale oștenilor.

Și ori cât de crâncenă eră lupta, — în tranșeul unde scăpărau ochii, dinții și rubielele Voicai Ciurarului, eră voebună și nepăsare de moarte.

Solomonii Voicăi, parcă, ridicau un zid de aramă între șanțul lor și tranșeele vrăjmașilor.

Și cum se potoleă o leacă cumpăna viforniței de gloanțe, o cioară nevăzută cîrîiă undeva, cu duioșie; și hazul și conăcăriile porneau în tot reghimentul, de-ai fi zis că te afli undeva la o șezătoare din vremurile cele bune, nu în gura cea lacomă, de oțel, a Morții, care vărsa foc pe pământ ca o gură de Iad.

N. N. Beldiceanu

CUVINTE REGALE.

Un rege trebuie să fie întâiul servitor al statului și de aceea poporul poate cere ca el să fie pildă în îndeplinirea datoriilor sale. Un exemplu rău dat de sus, poate să ducă un neam la pieire.

Mai ușor se pierde decât se câștigă iubirea și încrederea unui popor.

REGELE FERDINAND.

UN BOER CU DUH

Răposatul Iancu Bălăcianu, era un om de un deosebit duh.

De fapt, lui i se datorește aduce-rea în țară a lui Vodă Carol căci lui i se dăduse însărcinarea să meargă la Düsseldorf și să caute să convin-gă pe tânărul Principe ca să primească Domnia acestor țări. Cu acest prilej, vitorul Rege avusese putința să cântărească inteligența și dragos-tea de Țară a solului trimis — pe u-merii căruia apasă tradiția seculară a lealismului și a slujbelor aduse ei. El s'a putut folosi de dânsul în tot cursul Domniei și s'a putut sprijini pe dânsul în împrejurările cele mai grele.

Numit, după Răsboiul Neatârnu-rei, Ministru plenipotențiar la Viena, Bălăcianu fu în această situație mai „reprezentativ“ ca oricare altul. Cheltuia enorm. Și prin personali-tatea sa își asigurase un loc de frunte în rândurile aristocrației austriace.

Pe când se afla acolo, în această situație moare Impăratul Alexandru al II al Rusiei, cel ce tocami ne răpise Basarabia și pe care bombele teroriștilor moscoviți îl trimisese pe o lume — poate — mai bună. Prin îngrijirea Ambasadei Impără-tești, s'a făcut o slujbă la Biserica rusească din Viena, chiar în ziua și la ceasul când răposatul Impărat era coborât în groapă. Toată oficialitatea austriacă și tot corpul diplomatic era, firește, de față. După slujbă, Ambasadorul rusesc se așeză în mijlocul bisericii spre a primi condoleanțele oficiale ale celor de față, după ordinea de președere și regulile protocolului. Când veni și rândul lui Bălăcianu, el se apropiă de Ambasador și, destul de tare, ca să fie auzit de toți, formulă ușor un:

— Să-i fie Basarabia ușoară! care prin semeția lui ar fi putut aduce multe complicațiuni Țarei, — mică și cu puține puteri cum era pe atunci. Cuvânt istoric! Cuvânt de durere, pe care cei de față și l-au înregistrat în memorie și pe care numai un om ca Bălăcianu, — cu tulpina neamului adânc îngropată în acest pământ și cu sufletul acestui neam dospit în cugetul său, — a putut să-l rostească!

EMIL CERCHEZ

STRĂMOȘII

In munți, odinioară,
De teamă de barbari
Fugeau strămoșii noștri
In codrii seculari.

Ei se gândeau la satul
De colo, dintre fagi,
La șirul de morminte,
Unde dormeau cei dragi.

Și se uitau cu jale
Din vârș de munți pletosi:
Dar nu-și pierdeau nădejdea
Ai Patriei strămoși.

Când vr'un flăcău ori fată
Plângeau privind în jos,
Ii mângâia cu vorbe
Câte-un bătrân sfătos:

„Nu plângeți! suferința
De-acum, e trecătoare:
Eu văd ca mâine 'n țară,
Un răsărit de soare!

„Priviți, colo, în zarea
Intinselor câmpii,
Ca mâine-or crește holde
In loc de bălării..

Al nostru, tot al nostru
Va fi acest pământ,
Căci ni-l păzește pururi
Și Dumnezeu cel sfânt!

„Noi stăm aici, de veacuri,
Ca muntele, ca valea,
Ce nu se tem când apa
Prin ele-și taie calea.

„Noi stăm aici, ca zarea
Ce râde, peste noi
Și nu se înspăimântă
De-al norilor puhoi.

„Se sparg atâția nori
Pe vreme de furtună!
Dar apa cade 'n vale
Se duce!... Cale bună!

„Așa s'o duce valul
Puhoiului păgân;
Așa, căci apa trece,
Iar pietrele rămân!“

VICTOR EFTIMIU

Dincolo de țara visurilor învinse este un tărâm unde cei cari au plâns prea mult pe pământ se vor înălța cu fața spre răsărit și vor străluci într'atâta lumină încât vei înțelege că suferința e un lucru care niciodată n'a fost.

MARIA Regina României.

Regele Ferdinand.

S'au împlinit 13 ani de la moartea regelui Ferdinand I care, în ziua urcării sale pe tron, a promis solemn, în fața reprezentanților națiunii, că va fi „bun român“.

El s'a ținut de cuvânt și a dovedit, nu numai că a fost un „bun român“, dar un mare rege ce a înțeles rostul misiunii sale istorice în acele vremuri de grea cumpănă și de eroice hotărâri, când neamul românesc s'a găsit la o răscruce și aștepta ceasul împlinirii idealului său național.

Carlyle a spus că adevărații eroi sunt aceia ce au tăria sufletească de a se învinge pe sine pentru o idee și o cauză nobilă și mare și cari sunt adânc pătrunși de însemnătatea misiunii ce au de îndeplinit, cu prețul oricărui jertfe. Regele Ferdinand a fost și el un adevărat erou, în sensul definiției lui Carlyle, căci s'a în-

vins pe sine spre a putea fi cu conștiința împăcată față de Dumnezeu și de poporul său; a avut încrederea deplină în triumful unei cauze drepte și voința neclintită, așa cum s'a convenit întâiului slujitor, apărător și luptător al țării.

Iată măreția omului-rege, care a pus mai presus de orice îndeplinirea datoriei sale de suveran, în calitate de exponent al voinței naționale.

După luptele și jertfele făcute în război; după suferințele îndurate în faza dramatică a retragerii armatelor noastre în Moldova și după înfăptuirea unității naționale, prin liberarea și alipirea provinciilor subjugate românești, de vechiul regat, Regele Ferdinand a putut să spună că „față de Dumnezeu și față de poporul meu, am conștiința curată. Per aspera ad astra“. „Conștiința

curată“, — iată ce a voit să sublinieze mai întâi în ziua victoriei noastre; acela care a fost dela început convins, că ideea pentru care generațiile din trecut au suferit și au luptat — ideea unirii tuturor Românilor într'un stat independent în frontierele sale firești — trebuie să se înfăptuiască. Și ea s'a înfăptuit, atât prin sângele vărsat de ostașii noștri în luptele din Carpați, Transilvania și de peste Tisa, cât și prin voința liber manifestată a fraților noștri din toate provinciile vecine, de a se uni pentru totdeauna cu România.

Da, Regele Ferdinand a avut conștiința curată și față de Dumnezeu și față de neamul românesc. El a găsit în ideile și sentimentele nobile ce l-au călăuzit și însușlețit, în bunătatea și în iubirea sa față de oameni și țară, ca și în credința sa nestrămutată în realizarea României întregite pe temeiul dreptului etnic și al principiului de auto-determinare, care comandă unirea celor de acelaș sânge și alcătuirea statelor naționale, tăria morală ce i-a îngăduit să-și îndeplinească misiunea sa istorică, fără teamă și fără șovăire.

Incoronat la Alba Iulia, ca Rege al tuturor Românilor, în acelaș loc istoric în care Mihai Viteazul, în anul 1599, a intrat triumfător în fruntea oastei sale, ca domn atotstăpânitor al Țărilor Românești de dincoace și de dincolo de Carpați, Regele Ferdinand I n'a considerat sfârșită misiunea sa, căci România mărită trebuia să fie întărită și pusă în poziție de siguranță și de apărare.

El a murit cu conștiința împăcată a Suveranului ce a fost simbolul lealității, al bunătății și bravurii, lăsând urmașilor misiunea de a păstra patrimoniul național și de a întări așezământul statului român.

Se împlinesc treisprezece ani dela adormirea în veac și slavă, a Regelui Ferdinand cel Loial. Ziua aceasta se cere, deci, închinată celei mai smerite reculegeri, căci numai înngenunchiați lângă cripta Lui, vom putea înțelege ce trebuie să facem pentru a recăpăta dreptul să privim, în față, făptura de lumină a acestui Rege și Domn pe care istoria L-a așezat în rândul voevozilor eroi.

Opera pe care Regele Ferdinand și-a luat însărcinarea, acum douăzeci și patru de ani, s'o desăvârșească, ne arată de câtă mucenicie a fost vrednic sufletul Regelui; de câtă credință în dreptatea neamului pe care-L căr-

muia, era pătruns, și de câtă jertfă de sine a putut face mărturie atunci când, a hotărît câștigarea integrală, a dreptului românesc la viață.

La Curtea de Argeș, alături de Doamna crinilor, nu doarme în veac românesc, numai un Rege, ci și un mucenic a cărui pereche nu o putem găsi decât în făptura de o crâncenă călugărie, a Voevodului Neagoe Basarab.

A dăinuit, până la transfigurare, în sufletul Regelui Ferdinand, o apropiere binecuvântată între o puritate spirituală care-i dădea silueta de mucenică, și într'un vajnic simt al regalității sale istorice și sufletești.

Omul acesta timid și de o bunătate rară, era încarnarea unei eroice făuriri de sine însuși.

El a biruit pe alții fiindcă știuse să se biruipe pe sine, și a putut să înfăptuiască un ideal fiindcă avea credința, că numai idealurile merită o luptă, o jertfă și o victorie. S'a dăruit pe sine neamului Său, nepăsându-și decât aceia ce-i fusese îndreptățat numai lui: datoria de a fi Rege. Și a înțeles, asemenea voevodalilor săi înaintași, că, Regele-Domn, este un principiu de armonie, de generozitate și biruință.

Dăinuia, în acest Ctitor, o putere de jertfă care îl înalță, în lumină de legendă, pentru veacurile noastre românești, în biruința căroră El ne-a învățat să credem, arătându-ne că numai atunci un neam are dreptul la libertate, când știe să-și trăiască în mod eroic viața, făurindu-și, astfel, istoria.

Regele Ferdinand a plecat, acum treisprezece ani, să primească defilarea umbrelor glorioase dela Mărăștii, Mărășești și Oituz. Iar acum, aceleași umbre vor închipui o nouă paradă, pe luncile românești, într'o evocare fără moarte, jurând să devină scut pentru urmașii lor, și să prefacă sfintele lor morminte în rădăcini cu care să lege țara aceasta de eternitate.

Neamul românesc se închină smerit lângă curata criptă a mormântului în care Regele Ferdinand a adormit în veac, și face legământ să-i păstreze deapururi amintirea pe o pildă dătătoare de viață eroică.

Regina Maria.

S'au împlinit la 18 Iulie doi ani de când aceea care a fost Maria, Regina României a închis pentru veșnicie ochii. Doui ani cari au adus atâtă prefaceri.

Și la capătul acestora, ne amintim cu tristețe ziua aceea care a îndoliat țara în faldurile violete ale doliului pe care ea l-a vrut astfel.

Ce a însemnat Regina Maria pentru țara aceasta, în sbuciumata epocă a reintrigirei, se știe, o știu mai bine decât noi toți aceia pe a căror frunte obostă de viteji răniți s'a oprit o clipă mâna ei; o știu mai bine decât noi toți aceia lângă care a poposit îmbărbătându-i alinându-le suferințele, ajutându-i.

Pentru epoca de pace care a urmat, Regina Maria a fost totdeauna făclia aprinsă la altarul bunătății și al milei.

De o distincție într'adevăr regească, de o frumusețe pe care numai în baladele noastre cu Ilene Cosânzene o afli. Regina Maria a fost și personificarea splendidă a bunătății și milei creștine.

Ne aducem aminte de ziua în care Marea Regină pleca pe drumul cel fără de întoarcere, de jalea pe care întreg acest popor a încercat-o, spon-tan și din adâncurile sufletelor românești ale căror taine ea le-a cunoscut atât de bine.

Datorăm Reginei Maria nu numai o veșnică recunoștință pentru tot ceace a făcut într'o viață închinată frumosului și binelui dar și gândurile pioase pe care le închinăm eroilor acestui neam.

Deaceea, în aceste împrejurări, oricât de grele ar fi ele, ziua de 18 Iulie să o închinăm memoriei Reginei Maria. Să aprindem în toate sufletele luminele sfinte ale candelilor recunoștinței românești.

Mărășești.

August 1917

O amintire de acum doisprezece ani...

Mă aflu în petrecere la prieteni, în vestitele podgorii ale Tecuciului, — undeva, într'un sat de răzeși ascuns în vii și livezi. Era în August, pe-o vreme caldă și limpede.

Se pornise o nuntă, a poetului St. O. Iosif, — cu zvoană și alai și cu gura pivniței deschisă, ca odinioară în vremurile patriarhale ale părinților noștri.

În ziua unceropului, după puțină hodină și mult boș acru, tineretul o porni printre vii în zumzet de cobze și alăute spre vestitul deal dela Cucuieți.

Pe coastă, la un popas, era un han al unui Ungurean cu mutră de hoț. Vinul se nemerise acru și peștele sărat, — dar noi eram tineri și ferice.

Un lăutar bătrân, cu obrazul negru și barba albă, început a zice sub sprânceană de codru cântecul lui Codreanu. Noi umblam încet spre țanc și adâncurile de sub noi sunau armonioase și sonore la înmlădierea baladei bătrânești. Iar sus, pe vârful dela Cucuieți — deodată se deschise zarea și ochii mi se cufundară în cele patru vânturi ale țării Moldovei. Câmpia Siretului se vedea pe o întindere nemărginită la miază-noapte și miază-zi, cu sclipiri de ape, lunci, dumbrăvi și sate, până unde putea bate ochiul și unde depărtarea se amesteca într'o ceață liliachie. La apus erau treptele munților cu păduri posomorite de brad, — cu tonuri din ce în ce mai slabe și mai stânse care mureau în cerul alburii de August. În sus erau sate și târguri cu nume vechi din cronici. În jos, câmpia cea întinsă dela Mărășești. O țară întregă se desfășura sub noi, cu sate albe, sclipiri de clopotniți, câmpii sămănate, — și Siretul trecea la Dunăre și la Mare liniștit, printre zăvoaie, ogindind cerul și cuiubarul de foc al soarelui.

Mă simțeam înseninat privind, și primeam pe adierile vântului până 'n fundul sufletului mirezmele calde de pelință și cimbrisor pe care ni le trimiteau depărtările.

Era o țară calmă și fericită, și lăutarii cântau balade în deal la Cucuieți.

Zilele acestea — dup'ăni și ani — un automobil mă urcă repede pe dealurile Tecuciului, și am iarăși, deodată, înainte-mi, vechile priveliști.

Luni, săptămâni și zile liniștite au căzut în veșnicie. Anotimpurile s'au întors cu podoabele lor. Până ce deodată crângul lumii s'a cutremurat. Viforul războiului a bătut în depărtările munților, apoi s'a apropiat, s'a tot apropiat către Siret. Se văd s'a-cum în miază-noapte depărtările estompațe în ceață. Dar la miază-zi, spre Mărășești, bate tunul fără conținere. Se ridică în cerul malt fumuri de incendii. Se văd izbucniri de guri

de foc, explozii de proiectile. Ochii cuprind toată priveliștea, dela podul dela Cozmești pe o linie de copaci care fug în lungul unei șosele, de dincolo de târgușorul Mărășești, spre dealurile dela Panciu. Peacolo pretutindeni sunt îngropați în pământ luptătorii. Tunuri bat din apropierea mea și din fundul zării.

Aici, în decorul acesta uriaș care mi-a încântat odinioară ochii, s'a desfășurat un episod al marei tragedii ce sângerează lumea. Între 23 Iulie și 7 August, către Cozmești, Mărășești și Panciu, s'a dat o bătălie crâncenă, pas cu pas, ceas cu ceas, zi și noapte, fără oprire. A fost una din cele mai teribile bătălii ale războiului neamurilor.

Stau sub un nuc, între vii, pe deal, deasupra Siretului. Cu ochii liberi văd tot câmpul bătăliei, și demnul general B. îmi lămurește toată desfășurarea ei cu simplitate și liniște. Din când în când tunul pune o pauză neprevăzută; din când în când depărtarea ne chiamă ochii spre alt punct, unde o explozie ori o coloană de fum a schimbat aspectul în aparență liniștit al peisagiului.

Se pare că în decada a treia a lunii Iulie, domnul general feld-mareșal von Mackensen s'a hotărît să dea o lovitură disperată la Siret, spre a străpunge frontul nostru la Cozmești, cu obiectiv Adjutul.

Planul era fără indoială frumos. Executarea lui fericită ar fi însemnat izolarea liniei Troțușului și deschiderea drumului spre Basarabia. Scrișori găsite la prizonierii germani dovedesc câtă nădejde, în ceiace privește sfârșitul războiului, se pune pe această nouă „lovitură măiastră“ a feld-mareșalului. — „Moldova“, „Iași“, erau cuvinte care sunaseră la urechile ofițerilor și soldaților germani. În oboseala acestui război care nu se mai sfârșește, erau ca un miraj în pustiri. Erau o etapă, o apropiere de țel și de sfârșit.

La 23 și 24 August Germanii atacară cu puteri mari liniile rusești de la Pădurea Neagră de lângă Siret, în spre Putna și Susița. Aliații noștri ruși, bătuti de forțe numeroase, dădură îndărăt. În noaptea de 24 spre 25 August, trupele noastre urmau să schimbe pe cele rusești, oboșite. Le schimbă, și intrară în luptă cu o hotărîre îndârjită:

„Trebuie să oprim puhoiul, ori să murim cu toții!“.

Bătălia s'a desvoltat încet-încet pe un front de 60 de kilometri, dela Siret până la Panciu. Nemții dădeau pretutindeni lovituri de berbece. Din cele dintâi zile însă se desemnă o primă intențiune: străpungere în direcția podului dela Cozmești.

Mase mari de trupe erau concentrate pentru executarea unei asemenea operații — care fără indoială trebuia să fie fulgerătoare. De obicei repezițiunea asigură succesul. Același am văzut-o și noi, au văzut-o mai ales dușmanii noștri, în bătălia dela Mărășești. Douăsprezece divizii au fost aduse pentru această lovitură. O ar-

tilerie care și-a făcut probele pe toate câmpurile Europei, dezlănțuia vijelii nebune de foc și schijă. În rândurile infanteriei noastre căzură proiectilele chimice și se tăriră la fața pământului și prin tranșee nouri de gaze asfixiante și lacrimogene.

Cu o furie care creștea din oră în oră, bătălia luă o desvoltare uriașă.

Germanii trimeteau valuri după valuri, — mase mari de asalt. Artileria lor dezlănțuia un tir așa de cumplit, încât în unele locuri nu se afla palmă de pământ neintoarsă și nerăscolită de obuze. Urmau pauze mici, răgazuri în care dușmanul oboșit căuta să se reculegă și vâra în foc trupe proaspete. Și bătălia iar se aprindea, nemilostivă și crâncenă.

Ziua și noaptea trupele noastre, cu mult inferioare în număr, au ținut piept acestor rostogoliri repetate de foc, schijă, gaze și oameni care urlau venind la măcel ziua și noaptea, zile și nopți care păreau că nu se mai sfârșesc, — și care se legau una cu alta într'un fel de atmosferă fumurie, — într'o umbră tragică de infern. De pe dealuri de deasupra Siretului, se vedea câmpul de bătălie în fum, ceață și nouri negri. Tunurile zguduiau pământul. Mitralierele, puștile, granatele, răcnetele omenești se amestecau, — într'o huruire fantastică, într'o vedenie de apocalips.

Astfel zile și nopți nesfârșite au luptat trupele noastre, către satul Sărășescu, Moara Roșie, Moara Albă, Mărășești. După două zile și două nopți, divizii germane au fost scoase din foc și înlocuite cu altele, odihnite. Liniile noastre au simțit aceasta după vigoarea atacurilor nouă. Ofițerii și soldații au încrunțat din sprâncene și-au adus între ei lăzi nouă de granate.

În toată această bătălie, artileria noastră, așezată foarte bine pe stângea Siretului, a bătut coloanele inamice în flanc, pricinuindu-le pierderi înspăimântătoare. Batalioane întregi au fost amestecate cu pământul. Altele treceau, — și altele, neistovite. Mai ales în timpul nopților, atacurile se dădeau fără intrerupere. Cerul atunci se umplea de rachete ca de mii de lampioane venețiene. Cu palpări scurte luminau tragedia și frământarea din umbră, în timp ce pretutindeni trăgeau linii de foc exploziile tirurilor de baraj. Pocniturile și clipirile de mitralieră — păreau un joc vesel în această monstruoasă simfonie.

Timp de aproape două săptămâni, cât a ținut bătălia, soldații noștri au fost neadormiți și neobosiți. Au respins atacuri, au contraatacat, s'au bătut cu o energie înfricoșată. Această energie fără seamăn, poate fără precedent în analele războiului de față, este cel mai mare titlu de glorie al oștirii noastre.

În unele locuri împinși îndărăt, covârșiti în alte părți, soldații și ofițerii nu și-au pierdut niciodată cumpătul. Pas cu pas retrăgându-se, au luptat. S'au oprit, au contraatacat iar. Sufletul lor credincios pământului străbun și violența amărăciunii lor

au izbucnit într-o putere așa de năpraznică, încât inamicul la urmă, cu tot numărul, a trebuit să se oprească sleit.

Se știe că răniții veneau foarte grăbiți la posturile de prim-ajutor, — li se făceau pansamentele și se întorceau îndată la loc, imbucând din mers o bucată de pâine. „N'avem vreme de stat; n'avem vreme!” — Numai pe cei cu mai multe răni și cu lovituri grave îi puteau opri medicii.

Nici gazurile, nici exploziile înfricoșatului bombardament n'au zguduit moralul năcăjitului țaran. Cădeau mulți; cei rămași, cu buzele strânse și cu ochii crunți, își inzeceau par'că puterile. Granata și baioneta lor loveau fără cruțare.

Unde părți din trupele noastre au fost copleșite de număr, a rămas locul însemnat cu mormane de cadavre.

Căpitanul G., din regimentul 8 de infanterie, e vestit că trebuie să se tragă îndărăt, de oarece e amenințat spatele batalionului pe care-l comanda.

„Consemnul meu e să lupt pe această poziție până la ultimul om, răspunde el simplu. Nu mă retrag fără ord'n scris!” — Și se întoarce cu glas mișcat către trupă:

„Băeți! fraților! murim aici până la unul pentru țara noastră!”

Inconjurați, băeții căpitanului G., s'au bătut cumplit. Au căzut unul câte unul; a căzut și căpitanul; au căzut toți. În locul acela fioros a rămas în câmpie un morman de leșuri. Spectacolul a înfricoșat liniile dușmane.

Maiorul Ionescu Atanase, care comanda un batalion din regimentul 32, își aștepta rândul să intre în foc, într'un loc unde izbirea de valuri neconținute ale dușmanului era mai aprigă.

„Haidem, domnule maior! îndemnau soldații.

— „Stați, băeți; așteptați să vie vremea”.

Așteptând să vie vremea, în arșița nemilostivă, a soarelui, în pulberea și fumul inecăcios care-i inconjura, soldații se făcură sprinteni. Lepădară bocancii și haine, zvârliră coifurile; păstrară pe ei numai armătura și muniția.

„Hai, domnule maior, că nu mai putem!”

Ș'atunci și domnul maior a simțit că nu-și mai poate ținea răbdarea. Și-au pornit; au izbit năpraznic în puhoiul dușman. Trebuiau să-i oprească înaintarea cu orice preț. Soldați, ofițeri, comandant, ca'n timpurile eroismului de odinioară, au scris cerc pe pământ în jurul lor, rostind o frază sacramentală: „Aici voiu muri!” — Și au murit acolo cu toții până la unul, fără să dea un pas înapoi.

Aceste sunt pilde puține numai din măreața epopee pe care a trăit-o armata românească în cruntele zile și nopți dela Cozmești și Mărășești.

Îndârjirea și energia înfricoșată au câștigat însfârșit marea bătălie.

După două săptămâni, inamicul

Două fete dintr'un neam

de George Gregorian

Eri ne-aveam ograda'n flori.

Ne-așezam la masă, roată,

Nouă frați și cu surori,

Nouă frați în lumea toată.

Dar veni un vânt cu cete

— Vânt iabraș de miază-noapte —

Și-am rămas din nouă, șapte.

Unde-s cele două fete?

Căutam cu ochii zarea

Ce'n tășuri s'a închis.

Poate-i vis întunecarea,

Poate-i jocul unui vis...

Dar din căi înjunghiete

Rana 'ncepe să ne frigă

Și în toți, un geamăt, strigă:

Unde-s cele două fete?

N'a fost Dumnezeu pe coasta

Năvălită de puhoi?

Cum de 'ngădui năpasta

Cea mai grea de peste noi?

Adunasem zări rotunde

Veac cu veac aduși din spete.

Doamne Tu, de poți, răspunde

Unde-s cele două fete?

Unde-i răsul lor de soare.

Cântul lor de până eri

Pe coline și ogoare,

Trupul lor de primăveri?

Spune-mi tu, urmaș de glie,

Că mă arde'n piept o sete.

Spune-mi tu de știi, bădie,

Unde-s cele două fete?

s'a oprit. Și-a lăsat brațele în jos și bărbia în piept cu descurajare. Gâfâind, s'a tras ca o fiară în cotlon, ca să-și lingă rănile. Mareșalul von Mackensen a privit cu indoială și cu tristeță harta și a închis ochii gândindu-se la hecatombele pe care le-a înălțat la Siret. Zece până la douăsprezece divizii germane s'au topit în această bătălie...

*

...Când se vor scrie paginile epice ale acestui război al liberării și al muceniciei neamului nostru, — generațiile viitoare se vor cutremura. Ca din întuneric bătrânelor povești, ca răsări o veche imagine despre care povestesc vânătorii de odinioară.

Un zimbru incolțit de o haită de lupi într'un pripor păduros, lângă un lac. E cu coama zbârlită, cu ochii mânioși și crunți. Scurmă pământul cu copitele, suflă aburi fierbinți pe nări și mugeste. În juru-i sânge, măruntăie și trupuri spintecate. Dar fiarele

sunt multe, urlă, îl impresoară, îl hârtuesc neconținut. Sunt parcă din ce în ce mai multe și de urletul lor clocotește pădurea.

Cu dosul într'un gorun bătrân și cu coarnele țapoșe gata de atac, zimbrul a înțeles deplin primejdia. Dar el e cel mai liber și mai măreț oaspete al codrilor, — și trebuie să cadă cu vrednicie.

Haita, îndârjită, dă un ultim iureș. L-au incolțit, i-au sărit în spate.

Atunci, scuturându-se și mugind fioros, zimbrul își încordează grumazul, se avântă și se prăpăstuește în valuri. Își duce la fund dușmanii, iese sforăind pe luciul, iar se scufundă. Apoi urcă dincolo, la mal, în lumină, și roind de sânge, însă măreț și neînduplecat — în cele din urmă lucră de aur ale asfințitului.

De acest zimbru vechiu — stemă a acestui pământ — își vor aminti cei ce vor veni după noi, când vor citi tragicul război al oștenilor noștri.

Mihail Sadoveanu

IUBIREA DE ȚARĂ.

CUVINTE CĂTRE SĂTENI ȘI OSTAȘI.

Ci-că în vremile de demult, supușii unui împărat se făcuseră foarte răi. Se lăcomiau să apuce avere străină, răpiau cu sila ori pe furia tot ce le cădea în mână și, în toate părțile împărăției, nu se mai opriau, certurile, bătăile și omorurile. Și dacă oaste străină călca și prăda țara, locuitorii ei, în loc să asculte de poruncile împăratului și să alunge pe vrășmași, fugiau în codri și munți de se ascundeau, până ce dușmanii, sături de pradă, părăsiau țara de bună voie.

Bietul împărat, cât era de împărat, — când se vedea singur, nu putea să lupte cu dușmanii și trebuia să-și caute și el loc de ascuns.

Azi, așa, mâine, așa, împăratul s'a luat de gânduri. S'a chibzuit el fel și chip ce să facă și ce să dreagă ca să-și îndrepteze supușii, dar se gândia zadarnic. Dacă vede și vede, chiamă la el pe trei oameni cari-i păreau lui mai înțelepți, să se sfătuiască cu ei și-i întrebă: ce să facă să potolească firea cea rea a supușilor săi? Să nu mai fie nici răpitori în vreme de pace, nici neascultători și fricoși în vreme de război. Și zise împăratul:

— „Pe cei mai vârstnici nu-i voi putea îndrepta că, știți d-voastră, calul bătrân anevoie se mai învață în bustru. Dar aș vrea să îndreptez pe copii și tineri să fie măcar ei de ispravă. Spuneți-mi: ce să-i învăț?”

Unul din sfetnici spuse:

— „Să-i înveți, împărate, să-și iubească părinții”.

Altul:

— „Să-i înveți să-și iubească și părinții și rudele și prietenii”.

Dar al treilea, moșneag albit de multe ierni, sprijinindu-se în cârjă, grăi răspicat:

— „Inalt prea strălucite împărate! Bine au grăit cei cari au grăit înaintea mea, că iubirea de părinți, de rude și de prieteni, mărește unirea între oameni; iar când oamenii se unesc, se fac și buni și inimoși. Dar nu e de ajuns atâta; fiindcă fiecare ține atunci numai la părinți, la rude și la prieteni; numai cu ei e bun și numai pe ei caută să-i apere.

„Iată ce zic eu: E ceva mai presus și de părinți și de rude și de prieteni, e Patria. Pe ea toți trebuie s'o iubească, căci, iubind Patria, iubim pe părinții cari ne-au învățat limba Patriei; iubim pe prieteni și rude cu cari petrecem în sânul Patriei; iubim și pe ceilalți locuitori ai țării, că ei vorbesc ca și noi limba Patriei și putem înțelege ce simte inima

lor. Atunci și lăcomia va pieri, iar viitorii supuși ai Înălțimii tale, se vor uni cu curaj și vor putea înfrunta pe vrășmașii cari vor călca împărăția”.

Împăratul s'a minunat de cuvintele acestui înțelept, l'a îmbrățișat, i-a ascultat sfaturile și l-a luat să fie mâna dreaptă a împărăției.

La această istorioară, gândindu-mă eu, și înduioșat până în adâncul sufletului de cuvintele înțeleptului acelaia, mă hotărîi să vă vorbesc astăzi despre „Iubirea de Țară”.

Nădăjduind că mă veți asculta vă voi arăta: 1) Puține cunoștințe despre neamul nostru și despre țara noastră. 2) Ce este Patria? 3) Cum și când trebuie arătată iubirea de țară?

Dragii mei, trebuie să știți că, pe întreg pământul lăsat de bunul Dumnezeu, sunt multe, multe țări și țărișoare, unele mai mari, altele mai mici; țări locuite de popoare, neamuri, ori națiuni. Națiune este alcătuirea de oameni pe cari îi strânge și îi leagă într'o dragoste la un loc: aceleași morăvuri, aceleași legi, aceeași religie, aceeași limbă, una și aceeași obârșie, aceleași nădejdi.

O națiune din cele lăuate de Dumnezeu pe pământ, suntem și noi Români, cari ne tragem cu toții din aceeași obârșie, din două popoare deopotrivă de viteze și deștepte: Romanii și Dacii. Și iată cum:

Sunt mai bine de 1800 ani de când trăia o națiune mare și puternică care coprindea aproape întreaga lume cunoscută pe atunci; națiunea aceea era poporul roman și alcătuia marea împărăție romană ce avea capitala în orașul Roma.

Românii, fiind viteji, au pus, prin luptă, stăpânire pe mai toate popoarele care locuiau pe atunci partea de pământ ce se chiamă azi Europa și se întinde între marile ape ale Oceanului Inghețat, spre miazănoapte, ale Oceanului Atlantic spre apus, ale Mării Mediterane și Mării Negre și între munții Caucaz și Urali spre miazăzi și răsărit. Și după ce au supus aceste popoare, au adus, în țările lor, Romani.

Cei mai mulți au fost aduși în țările care se cheamă azi: Franța, Portugalia, Spania și în Dacia. Tot pe atunci locuia prin țările noastre, adică: prin România — vechiul regat — prin Banat și Timișana, prin Maramureș și Crișana, prin Transilvania sau Ardeal, prin mândra Bucovina dela miazănoapte și prin Basarabia, locuia un popor viteaz și i-

nimos, poporul Dacilor, a căror țară se cheama Dacia.

Dacii, deși viteji și inimoși, au fost și ei supuși de Romani, conduși de împăratul lor, marele Traian, sau bădica Traian, cum i-a rămas numele în poveștile și cântecile noastre. Și prin locurile astea, au fost aduși tot Romani, din al căror amestec și trairi mai multă vreme la un loc cu Dacii, rămași după război, s'a născut poporul român.

Dar, cât au suferit bieții Români, până să fie așa cum sunt azi! Pe pământul sfânt al Românilor au trecut hoarde peste hoarde de barbari, cari veneau ca valurile unei mări infuriate și ca potopul ce arde, înghețe și mistuește totul pe unde ajunge. Sute de ani, pe capul Românilor, s'au revărsat multe neamuri sălbătice, repezite din fundul Asiei și au căzut asupra neamului nostru ca grindina — grindina necazurilor și suferinței adusă de sălbăticiii din Răsărit, de acolo de unde nu ne-a putut și „nu ne poate veni decât sabie, foc și stingere de neam!”

Și știți, dragii mei, cum le cheamă pe acele popoare? Huni, Bulgari și slavi, Unguri, Cumanii, Tătari... răi și mulți de mama focului, vorba unui mare poet al nostru, vorba lui Vasile Alexandri:

Colo'n fund, în fund de zare
Se ivește-un negru nor
Plin de sgomot sunător
Ce tot vine, ce tot crește
Și pe câmpuri se lățește
Norul orunt se sparge! Iată!
Iată oardele avane
Iată limbile dușmane
De Gepizi și de Bulgari,
De Lombarzi și de Avari!
Vin și Hunii, vin și Goții,
Vin potop, potop cu toții!
Mulți sunt ca nisipul mării
Mulți ca ghiarele muștrării
Intr'un suflet păcătos!
— Săi, Române!
Căci potopul iată-l vine
Și-i amar, amar de tine!

Și, frați români, a dus-o greu neamul nostru, multă vreme, dar, cu puterea lui Dumnezeu, n'a pierit. Și necazurile i-au oțelit pe Români în lupte, dar le-au făcut și un mare rău. i-au împiedicat de a fi multă vreme cu toții la un loc, sub aceeași cârmuire și i-au împiedecat de a se desvolta și ei mai repede, cum s'au desvoltat alte neamuri cari au trăit mai în tihnă și cum s'au desvoltat frații noștri cu care, trăgându-ne din Romani, suntem de viță mare, de viță latină, adică: Italienii, Francezii, Spaniolii, Portughezii, ale căror țări sunt unele lângă altele, numai a noastră e răslețită de a lor, din pricina vitregiei soartei și necazurilor de care vă vorbii mai sus.

Părinții, moșii și strămoșii noștri din România asta, nu s'au lăsat, cum spusei, dușmanilor să ne răpuie, cu una cu două, cum e vorba, ci s'au luptat „de mâna morții“ să ne păstreze țara mare și puternică, pentru ca noi azi să putem trăi și vorbi liberi ca la noi acasă și să ne putem bucura de libertăți pe cari numai cele mai deștepte și mai însemnate popoare le au!

Și acestea toate le-am putut avea numai mulțumită strădaniei vitejilor pe cari bunul Dumnezeu i-a ridicat în mijlocul Românilor, la vreme de grea cumpănă, viteji cu suflet mare, inimă bună și minte deșteaptă, cari, cu buzduganul într'o mână și cu crucea în cealaltă, s'au pus în fruntea strămoșilor noștri și au fugărit peste hotare pe acei cari veneau numai cu gând la supunere, la pradă și omor.

Vitejii vitejilor au fost: Mircea cel mare, Alexandru cel Bun, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Ion Vodă cel cumplit, Mihai Viteazul, Vasile Lupu, Matei Basarab.

Viteji și cu iubire de neam au fost și Românii cari au știut să înfrunte toate primejdiiile ca să putem avea Muntenia și Moldova unite.

Cu iubire mare de neam a fost și Înțeleptul și Marele Rege Carol I, care, în fruntea armatelor viteze de Români, ne-a scăpat de Turci la 1877—78; iar în timp de pace, a cârmuit țara cu atâta înțelepciune.

Viteaz a fost și marele rege Ferdinand I, care, în fruntea oștirilor, a frânt trufia Nemților, Ungurilor, Turcului, Bulgarului și Muscalului și a unit la un loc toate țărișoarele locuite de Români!

Dela truțul țării noastre apoi se rupseră de dușmani două țări mănoase și frumoase: Bucovina pe care ne-au luat-o Nemții acum aproape o sută cincizeci de ani și era plină de străini ca iarba de mărăcini, și tot plină de dușmani ca gârla de bolovani; iar bieții Români de acolo ajunseră pe mâna tuturor răilor din lume.

Și ni s'a mai răpit Basarabia de către Muscali, la anul 1812 și la 1878 iar frații noștri de acolo au trăit rău de tot, vorba poetului:

— Auzi! Departe strigă slabii
Și asupriți către noi!
E glasul blândeii Basarabii
Ajunsă 'n ziua de apoi.

E sora noastră cea mezină
Gemând sub cnutul de Calmuc
Legată 'n lanțuri de-a ei mână,
De ștreang târând-o, ei o duc.

Murit-a? Pute numai doarme,
Și așteaptă moartea dela câini!

și cântau sărmanii basarabeni:

Cine nu-i la el în țară
N'are toamnă, n'are vară
Numai chin și jale amară!

Cui i-e voia s'o dorească,
Trecă 'n țara muscălească
Să-și puie casa pe mal
Și să ducă dor și-amar!

Basarabia liberată în anul 1918 cade iar în robie, în împrejurările vitrege prin care trecem. Dar să nu ne pierdem nădejdea căci dreptatea învinge țână la urmă.

Apoi, în vremurile de urgie prin care a trecut Românismul, mulți din barbari s'au stabilit în țara românilor ca la ei acasă și s'au făcut stăpâni.

Așa, unde era puterea vechei Dacii, spre miazănoapte și apus de țara noastră, a năvălit, de mai bine de o mie de ani, peste românii de acolo, adică în Țemișana, Crișana, Maramureș și frumoasa Transilvanie, pe o mare întindere de pământ românesc, a năvălit neamul sălbatic și urăcios al ungurilor care își făcuse țară acolo, unde ei ungurii, primiți ca și cum ai primi pe cineva în casă și apoi te-ar da afară, sunt foarte puțini și venetici, dar au ținut pe bieții frați ai noștri în robie, 1000 de ani!

Și frații din Ardeal, Maramureș, Crișana, Banat, Bucovina și Basarabia au suferit mult și cumplit... multe sute de ani, sub călcâiul străinului, până, iată, a venit ziua sfântă, zi de plată și răsplată.

Strigase odată marele poet Eminescu:

— Din lauri, nemuritoare ramuri
O țară, pune 'n frunte, azi,
Și 'n tricolorul și-a lui flamuri
Să 'nfășuri pieptul tău viteaz,
Și smulge spada ta din teacă
Și-ți cheamă toți copiii tăi
Și la războiu cu dâșii pleacă
Cu fii de șoim și fii de smer.
In valuri crunte să se sfarme
Calmuci, dușmani, tâlhari, păgâni..
— La arme! La arme! La arme!
frați Români.

Și la 1913, românii mergeau la armă să aducă pacea în Balcani și să mărească țara, aducându-ne Cadri-laterul, pământul stăpânit odată de Mircea cel Mare, și mărindu-ne țara.

Iar la 1916, când goarneau ne-au chemat la războiu, voinicii noștri au mers la moarte, veseli ca la nuntă și cu cântece cari spintecau bolta cerului:

Să trecem peste Carpați,
Să scăpăm pe-ai noștri frați
Și cu toții într'o unire,
Să formăm o Românie
Cum a vrut Mihai să fie...
Să mă duc să mor în luptă
Să-mi fac datoria sfântă
Să mor izbit de-o ghiulea
Să învingă țara mea.

Și strașnic s'au luptat românii: în inima Ardealului, la Bran, la Olt, pe Valea Jiului, la Pravaț, Dragosla-vele... Cine nu știe apoi cum s'au luptat la Bălării, Predeal, la Tabla-Buții, Bratocea, Oituz, Mărăști și Mărășești, Dealul-Porcului, Richi-taș, Turtucaia, Cocargea și Cerna...

— Cine nu-și aduce aminte de acele clipe și de acele lupte grozave cari au băgat spaima în nemți? Cine nu-și aduce aminte de luptele din Basarabia și cele din Budapesta unde s'a arborat tricolorul românesc și s'a înfrânt trufia maghiarului?

Câte locuri apoi n'au fost stropite de sânge românesc și de sânge dușman și mormane de oase ale acelora cari veniseră cu gândul să ne răpună?... Or spune, cât o fi lumea, ce-au pățit nemții, bulgarii, ungurii, turcii, muscalii...

Și cu jertfe nepieritoare, cu jertfa sângelui lor, așa au dovedit românii, cu adevărat, că sunt buni patrioți — luptele lor și patriotismul fiind rămase și în frumoasele noastre cântece populare:

— Mândro, când îi căpăta
Carte din Austria,
Nu plânge și nu ofta
Că mor pentru țara mea!

*

Acuma, când v'am lămurit: ce e, cât e, cum stă și de unde se trage neamul nostru, să răspundem la întrebarea:

Ce este patria? Ce este țara?

— Patria, este „cel mai d'întăiu și cel mai de apoi cuvânt al omului: într'ânsa se cuprind toate bucuriile lui; simțirea ei se naște deodată cu noi și este nemărginită și veșnică ca și Dumnezeu. Patria este aducerea aminte de zilele copilăriei: coliba părintească cu copacul cel mare din pragul ușii; desmierdările drăgostoase ale maicii noastre, plămuiturile nevinovate ale inimii noastre; locul unde mai întâiu am iubit și am fost iubiți; câinele care se juca cu noi; sunetul clopotului dela biserica satului ce ne vestia zilele frumoase de sărbătoare; sbieretul vitelor ce se întorceau, dela pășune; fumul vetrei ce ne-a încălzit în leagăn, înălțându-se în aer; harza de țe strașină ce cată duios pe câmpie și aerul care nicăeri nu e mai dulce“.

Patria e mama întregului popor și a fiecăruia din noi: ea ne adăpostește, ne încălzește la sânul-i, ne dă îndemnul pentru viață și tot ea ne-a păstrat și ne păstrează firea noastră de Români, obiceiurile, limba, trecutul și țărâna strămoșilor noștri, a tuturor acelora cari ne sunt scumpi.

Țara sau patria ne crește, ne ține în libertate și ne face de ne simțim neatârnați, este mama tuturor acelora cari trăiesc pe pământul păstrat

și apărat de strămoși și ea trăește d'asupra noastră, cu știință, or fără știință, în fiecare din noi, închipuită prin Regele nostru, prin miniștri, prin oștire și prin legile noastre.

Ca să puteți vedea binele ce-l are cineva din faptul că are patrie, trebuie să vă închipuiți că ați fi copii fără mamă și fără tată, hoinărind prin ușile străinilor, fără ajutor și fără nici un sprijin cântând :

Supărat ca mine nu-i
Nu pot spune nimănui :
Nici la lună nici la stele,
Nici la surorile mele :
Nici la stele, nici la nor,
Nici la maica mea cu dor!
Toată lumea-i dintr'un neam
Numai eu pe nimeni n'am;
Toată lumea-i dintr'un sânge
Numai eu n'am cui mă plânge.

Cui nu i s'ar rupe inima și în sufletul cui n'ar stărni jale și amar, un așa de nenorocit copil?

Să vă închipuiți că ați fi văduv or văduvă, ferească Dumnezeu, lipsită or lipsit de tovarășa la care țineai ca la lumina ochilor, cu lacrimile brăzdându-ți fața în toate zilele. Să vă închipuiți iarăși că v'ar pieri odoarele dragi, copilașii cari vă gângurau cuvinte ce le sorbeați cu neșafiu... pe ce lume sunteți atunci, că, vorba Reginei Elisabeta: „Casa fără copii e ca un clopot fără limbă“. Așa e că nu s'ar putea descrie jalea ce v'ar putea cuprinde, de vi s'ar întâmpla, cum nimeni nu dorește, asemenea nenorociri?

Intocmai ca niște copii fără părinți, ca o nenorocită văduvă, ca un părinte căruia i s'au stins odoarele, tocmai așa, ba... ce zic eu? Mult mai rău e de acela care n'are patrie!

Dumneavoastră ați văzut că chiar când nu sunteți în satul unde v'ați născut și tot vi se pare că sunteți străini, ba un lucru, ce e rău, soldații, când îi duc la armată, zic: „iar de mine nu e bine, că mă duc 'n țări străine“ și ce?... în țară străină e, că-l duce la Pitești, or la București, or la Constanța?

E tot în țara noastră, dar, vedeți; așa e Românul: i-e drag ca lumina ochilor: pământul unde s'a născut el și ai lui toți și se simte străin chiar în țara lui, când e departe de sat, deși trăește tot cu frați de sânge și cari au aceeași religie, aceeași limbă și aceleași obiceiuri.

Dar când ai fi în țară străină, unde nu vezi decât dușmani, dus și răătăcind departe de țara ta, neauzind nici unul din cuvintele graiului tău, nici o vorbă care să-ți aducă aminte copilăria or vremurile plăcute din viață; or te-ai afla pe patul suferinții, aproape de ceasul morții, știind că nimeni nu va veni să-ți închidă ochii, speriați de atâta pustiu și străinătate, sau să-ți încrucișeze mâinile

reci pe pieptul înghețat de moarte; când știi că, pe urma ta, pe următorii tău, nu va vărsa nimeni măcar o lacrimă de durere, nu va pune nimeni nicio cruce, nicio lumânare, nicio floare. O... atunci, nu numai omul, dar și pietrele vor pricepe, vor înțelege, vor simți ce însemnează dorul și dragostea de neam și țară!

Când s'ar vedea cineva rob în țara lui, cum au fost frații noștri din Transilvania, Maramureș, Crișana, Temișana, Bucovina, Basarabia lupătând cu disperare ca să-și păstreze neamul, limba și credința... o... atunci, mai mult decât oricând, pricepe ce va să zică Patrie!

Și ce nenorocite sunt popoarele cari și-au pierdut Patria, or, pierzându-și Patria, și-au pierdut și limba și obiceiurile: cum e poporul ovreiesc ce s'a răspândit pe întreaga față a pământului, pocind și schimonosind, în vorbire, limba diferitelor popoare: cum, e într'un colț al Ardealului, o parte a poporului românesc care, pierdut în Săcuimea ce locuște acea parte, are față de Român, dar nu mai știe românește; or, cum sunt în fundul Bucovinei, dincolo de Prut, sate întregi, un ținut întreg de oameni, cari au fost cândva Români, dar acum, grăind limba ruteană, nenorociții, se cred Ruși!

Cât de nenorociți sunt aceia cari locuiesc departe de Patrie, or care n'au patrie, or aceia cari sunt robiți de asupritori, în țara lor!

Dar ce spun eu? „Or cât să spun, e neîmplinit“, căci prețul unui lucru se cunoaște numai atunci când nu-l mai avem.

Fraților, pentru păstrarea Patriei, cum văzurăți, s'au purtat multe războaie de strămoșii noștri, că multe războaie au fost dela începutul lumii: unele popoare porniau războiul din dorul de a pune stăpânire pe cele mici; iar altele, din dorința de a se apăra cu îndârjire împotriva oricărei încălcări.

Așa au luptat pentru păstrarea naționalității lor Transilvănenii, până 'n ziua cea mare a liberării.

Așa s'au luptat toți Românii de ne-au păstrat țara așa cum este, și de aceia trebuie s'o iubim și noi cu tot focul sufletului.

Să vedem însă, frați săteni, cum trebuie să iubim Patria?

Orice om simte în el pornirea de a-și iubi țara în care s'a născut și a crescut. Acest fel de iubire care e ca și iubirea de tată și de mamă, se numește patriotism. Și fiindcă țara noastră este locul unde pentru întâia dată, am văzut lumina zilei, unde ne-am făcut fii ai lui Dumnezeu, prin primirea botezului; unde, pentru întâia oară, am grăit dulcele cuvânt de „mamă“: unde am primit

întăile cunoștințe despre om și despre lume și cunoștințe să fim folositori, locul unde s'au născut și au murit ai noștri, trebuie s'o considerăm ca un loc sfânt, vorba poetului:

Pământul nostru-i scump și sfânt
Căci el ni-e leagăn și mormânt:
Cu-al nostru sânge-i botezat
De-a noastre lacrimi e udat
Sudoarea noastră l-a 'ngrășat!

Să sădim deci și în inima copiilor, de când sunt mici, simțiminte puternice de iubire către țară, căci nici un simțimânt nu e mai puternic, decât atunci când îl capătă de mic. Părintii să dea sfaturi și să fie pildă de patriotism.

Iată ce a scris, călăuzit de simțiminte sfinte, un poet d'ai noștri, d. G. Murnu, gândindu-se la scumpa lui țară Macedonia:

Te caut, ca'n vis, cum te pierzi
Depart, în vânăta zare,
Cu codrii tăi pururea verzi,
Cu lumea ta plină de soare.

Cu glasuri de clopot adânci
De alopot și de cavale,
Cu albe izvoare din stânci
Cu turme mai albe, pe vale.

Lungi șiruri de case mi-apar
Pe-o gură de plaiu ca'n poveste:
Acolo-i un prun solitar
Acolo căsuța mea este!

Căsuța uitată demult,
Ca groașa-i pustiului pradă.
Copil, eu mă văd și m'ascult
Sub streășina ei prin ogradă.

De câte ori, îngândurat,
Sta bunul proptit de-un perete
Și eu, ascultându-l mirat,
Priviam la căruntele-i plete!

Și mama țesea în războiu
Doinindu-mi viers dulce de jale!
— Măicuță, te văd cum te 'ndoi,
Strângându-mă 'n brațele tale!

Și tata venia din străini;
Și 'n casă era sârbătoare,
Și 'n dealuri cu miros de pini
Și 'n vale cu miros de floare.

Iar mieii ardeau în frigări
Și hora prindea să se 'nșire
Cu fete, flăcăi și cântări...
— Acolo era, Fericire!

Acolo, în strămptul hotar
Sub simpla păstorului haină,
Tu, mult căutat-o 'n zadar,
Domniai zâmbitoare și'n taină.

Fugând de-a palatelor bolți,
Tu stat-ai de farmec cuprinsă,
Sub sfânta icoană din colț...
Și candela vecinic aprinsă.

Și torsa-i pe prispă fuior,
Cântat-ai din fluer, la turmă;
Iar eu m'am tot dus călător
Să caut în lume-a ta urmă!

De sete și trudă învins,
Spre tine 'ntind brațele iarăși;
Copii noi tovarăși ne-am prins
Să fim și la moarte tovarăși.

Ca să fie cineva cu adevărat patriot, trebuie nu numai să iubească țara unde s'a născut și a crescut, ci trebuie să vrea și să facă totdeauna binele și fericirea tuturor locuitorilor din aceeaș Patrie; trebuie să aibă iubire mare pentru binele obștesc, pentru binele tuturor oamenilor, pentru lege și pentru toate adunările de oameni cari lucrează după lege în vederea fericirii tuturor.

Aceasta se poate vedea din faptele bune pe care le face în viața lui: dă ajutor la facerea vreunei clădiri în folosul tuturor; lucrează pentru ridicare de monumente în amintirea vitejilor morți pentru țară; descoperă un mijloc mai lesne de traiu, face o carte de folos: caută ca țara să înainteze, respectă legile și iubește armata; nu vără zăzanie între supușii țării; sprijină credința strămoșească, se supune orânduelii din țară; sprijinește așezămintele, or face altele noi; face spitale, drumuri, poduri, povățuește la fapte bune pe semenii săi ș. a.

Vedeți că și de acestea trebuie să facă cineva, ca să fie bun patriot, pe lângă că trebuie să iubească țara unde s'a născut și a crescut, pe lângă că trebuie să iubească pe cei de un neam și un sânge cu el, cum și limba, părerile, tradițiile și obiceiurile naționale, de oarece Patria este o mamă a tuturor, ea care-i îngrijește pentru îndestularea, siguranța, cinstea și fericirea fiecăruia.

Ca să poată da probe că iubește Patria, trebuie să se împotrivescă orcu ar voi să strice apucăturile frumoase și să se supună legilor. Să se gândească la vorbele Mântuitorului lumii. — Când Fariseii voiau să-l învinovățească că vrea să scoale norodul împotriva Cărmuirii, l-au întrebat: „Cade-se a da dajdie Cezarului, (Împăratului)?” — Isus a zis: „Fățarnicilor, ce mă ispitiți? Arătați-mi chipul dajdiei. Al cui e chipul săpat pe dânsa?” și i s'a răspuns: „Al Cezarului”. — Dați dară Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu!”

Iubirea de Patrie, însă, frați săteni, nu se arată mai bine decât în vremile de primejdie prin care trece țara. Atunci trebuie să se scoale orice cetățean împotriva dușmanului; să se scoale cu aceeași îndârjire ca și împotriva tâlharului care pătrunde în casă și spurcă cele sfinte

ale ei. Atunci bunul patriot dorește cinstea de a muri pe câmpul de bătăie pentru patrie, ori ajută cu ce poate ca țara și oștirea să mergă bine, și pentru ca oștile să învingă pe dușman.

Pilda de cum trebuie iubită țara ne-a dat-o Regele Ferdinand care a dovedit cu fapte că e bun Român în războiul cel mare; ne-au dat-o ostașii cari și-au vărsat sângele pentru făurirea României Mari — în frunte cu generalii vestiți, din care unora le-au rămas chiar oasele pe câmpul de războiu.

Dar alte popoare mici, pe cele mari, cu ce le-au biruit în lupte? Tot cu puterea ce dă marea iubire de țară; iar acelea ai căror locuitori n'au fost pătrunși de iubirea țării, s'au făcut de râs, or s'au supus altor neamuri, or s'au șters de pe fața pământului. De aceea trebuie să iubim oștirea.

Trebuie să ne ducem cu drag la oștire și acolo să luptăm cu foc, să învingem, or să murim, având în minte dorința poetului căpitan Vulovici, care, în fruntea oastei ce libera Ardealul, a murit așa cum a cântat:

De-a fi să mor, tu Doamne, dă-mi
O moarte ostășească:
Un glonte 'n floarea din chipiu
In lupte mă izbească.

Și'n fața morții, neclintit
Să stau ca steiu de piatră
Să cad ca un stejar... gândind
La pârinteasca vatră.

Nu vreau să mor pe căpătâiu
Cum mor toți nevoiașii...
Pe-oștele or p'un moșoroiu
Adorm de veci ostașii.

Ce-i oare mai înălțător?
Când moartea-ți râde 'n față,
S'o 'nfrunți jertfindu-ți pentru neam
Netremnica viață.

Erou, de mii de ori erou
Acela ce se bate
Și moare pentru brazda lui
Or pentru libertate!

Psalm

Strigat-am către Tine, Doamne,
Și Tu de noi, Te-ai îndurat,
Din noapte la viață nouă
Cu dreptatea Ta ne-ai ridicat.

Aprins-ai al Dreptății soare,
Să dea lumină peste noi,
Din robii, cari au plâns de veacuri,
Se 'nalță neamul de eroi.

Cu freamătul de codrul verde,
Cu svonul grăitoarei mări
Vom înfrăți cuvântul nostru,
Să Te mărească în cântări.

Strigat-am către Tine, Doamne.
Și Tu de noi Te-ai îndurat,
Din noapte la viață nouă
Cu dreapta Ta ne-ai ridicat.

...Să văd cum steagul în salut
Spre fruntea mea se pleacă,
Pe 'nsângeratu-mi piept că 'ncep
Copitele să treacă!

Schilavu-mi trup înfășurat
In pânză tricoloră
Mi-l plângă trâmbițașii mei,
Nu mamă, nu suroră.

Cu coif, cu armele gătit,
Un mire-ales de moarte,
Nu cioclii, pe grumazul lor
Soldații să mă poarte

Și-atunci voi auzi pe căi
Ca'n vis sunând alarmă
Și piepturi surd izbînd în piept
Și zângăte de armă...

Să nudorm singur în sicriu
Ci 'n legea ostășească
Cu toți tovarășii de drum
In groapă-ne obștească!

De-asupra groapei, bubuind
Din țevi, pornească duhul
Și pân' la ceruri, răzvrătit,
Să tremure văzduhul!

Ori să ne gândim la frumosul cântec
al neamului nostru :

Fraților, voinicilor,
Merg acasă că mi-i dor,
Maica-i eu cina pe masă
Și cu apa rece 'n vase...
Mă dusei să mă imbie,
— Rămas bun, măicuță ție!
Nu lungi vorbele multe
Că n'are cine s'asculte!
— Rămas bun și ție, tată,
Când ție-o fi dor, tu mă cată:
Când frunzuța va 'nverzi
Chiar în țara Moldovii.
Când florile să 'mțapească
Cată-mă 'n țara ungurească
— Când frunza va 'ngălbeni
Poți ști, maică, c'oiu murl.
Dar n'oi muri cu rușine,
Ci cu murgul lângă mine;
N'oi muri șezând pe loc,
Ci-oiu muri izbînd cu foc;
N'oi fi coperit cu flori,
Ci-oiu fi coperit cu nori!

Și, ca să ne putem zice buni patrioți, trebuie să știm bine, toți trecutul neamului și faptele vitejești ale strămoșilor; să ne știm bine rostul pe lume. Apoi să iubim din tot sufletul tot ce ne-au lăsat străbunii și tot prin care putem dovedi lumii că suntem Români: limba, cântecele, obiceiurile, credința și portul — frumosul port românesc pe care mulți au început să-l părăsească!

Iubiți-vă, fraților, țara, așa cum v'am spus, adică cu vorba și fapta, atât în vreme de pace cât și în vreme de războiu și nu pregețați a vă vărsa sângele atunci când țara vă va chema s'o apărați.

MAJESTATEA SA REGELE MIHAI I.